

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehac nunquam
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Vita S. Maxellendis virginis & Martyris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

Matt. 23.

Expellit de monem.

Nora anti- quissimum vsum Rogationū ante Domini Ascensionem.

3. Reg. 8.

Impetrat pluuiam summę necessariam.

Præclara virtus eius.

Felix obitus.

rite, quæso, succurrite, & pauperi victus necessaria ministrare. ignari enim estis & debetis, an forsitan ipse sit, qui se per Euangelicæ Læctionis seriem rescindendum in pauperibus minimis esse mandauit. Eijciebat autem dæmonia se contentia. In monasterio verò Candidobrense veniens, cum energumemum quendam reperisset atrocius debacchantem, misit presbyteros, vt ei manus imponerent: sed cum eorum exorcizatione larua non fuisset expulsa, sanctus Dei cominus appropinquans, immisit in os eius digitis, personam facta sapius, quæ petisset, à Domino obtinebat.

Porro in territorio Aruerno quodam tempore, cum magnificitas arua conmeret, & arenibus herbis, nulla penitus iumentis pabula remaneret, & sanctus Dei Rogationes illas, quæ ante Ascensionem Dominicam aguntur, deuotissimè celebraret: die tertia, cum iam portæ ciuitatis appropinquarent, suggerunt ei, vt ipse antiphonam dignaretur imponere, dicentes: Si tu, beate pontifex, deuotè antiphonam imposueris, confidimus de sanctitate tua, quòd protinus nobis Dominus pluuia dignabitur benigna pietate largiri. At ille prostratus super cilicium suum, in ipsa portæ diutissimè cum fletu orauit. Exurgens autem, antiphonam, quam petebant, imposuit. Verba autem ei ex illa Salomonica orationis serie, hæc erant: Si clauso celo pluuiæ non fuerint propter peccata populi, & conuersi deprecati fuerint faciem tuam, exaudi Domine, & dimitte peccata populi tui, & da pluuiam terræ, quam decet populo tuo ad possidendum. Cumque psallere deuotissimè cœpissent, penetrantem excelsæ potentia aures humilis oratio confessoris: & ecce contenebratum est celum, ac nubibus obtectum: & priusquam portam vrbs attingerent, descendit pluuiam vehemens super vniuersam terram, ita vt omnes mirarentur, ac dicerent, ad preces beati viri hoc fuisse largitum.

Senuit autem sacerdos Dei, & intantum ætate prouectus est, vt sputum oris in terram projicere non valeret: sed adhibito labijs linteolo, in illud saluas oris exponeret. Non caligauit oculus eius, nec immutatum est cor à vijs Dei: non seposuit vultum pauperis, nec metuuit personam potentis: sed vna eademque ei fuit in omnibus sancta libertas, vt ita susciperet penulam pauperis acsi veneretur togam inclitatoris. Obijt autem perfectus in sanctitate, & sepultus est in basilica sancti Stephani ad læuam altaris. Ad cuius nunc tumulum plerunque quartanæ febris melancholia compressa restinguitur.

VITA S. MAXELLENDIS VIRGINIS ET MARTYRIS, VT HABETVR IN MS. EXEMPLARIBVS, incerto quidem auctore, sed fide digna. Stylum hinc inde correximus, & quedam contraximus.

Nouëbris 13.

Patria & parentes S. Maxellendis.

Optima virtute institutio.

Desponsatur à parentibus vni viro, ea ignorante.

TEMPORE illo, quo sanctus Vindicianus, à S. Vedasti octauus, Cameracensi seu Atrebatensi Ecclesiæ præfatus erat, sancta Maxellendis in eadem Cameracensi prouincia in clytis admodum parētibus, & generis nobilitate, & ipsa ætate religione claris, patre Humlino, matre Ameltrude orta est feliciter, sed felicius renata. Indè parentum cura diligenter enutrita, cum iam adoleuisset, non, vt solet puellaris ætas, vanis adolescentularum conuenticulis & conuulsiōnibus sese admiscebat, nec lubricis implicabatur moribus: sed toto animo diuino se timori mancipans, quantum iuuentus ipsa patiebatur, præcepta Euangelica intra pectoris sui penetralia complectebatur. Studio & cultui preciosarum virtutum nullo modo vacare voluit, & ornamenta muliebria prorsus respuit, meliorem illam animi pulchritudinem expetens, vt ei, cui se vouerat, per omnia placere posset.

Fama autem illius & in propinquas & longinquas regiones sese diffundente, multam à patre illius sibi coniugem petière. Sed sciens ille filiam à coniugio abhorrente eorum preces differebat. Erat in ijs nobilis quidam infaustus, Harduinus nomine, qui vt erat potentior cæteris, ita confidentius Humlinum & promissis & precibus ad despondendum impellebat: nec prius desistit, quam voto esse potitus suo. Cumque certus esset sponsalij præstitutus dies, lætus abscessit. Factum id est puella ignorante. Itaque

Iraq; post dies aliquot sciscitatur ex ea parentes, velit ne nubere viro illi, cuius sit forma egregia, magna dignitas, multæ opes: aiuntq; posse eam etiã in matrimonio commodè seruire Deo. Virgo sancta, cuius animo iam hæc & terrena omnia viluérant, petit sibi dari spatium deliberandi in diem crastinum. Interim tota nocte in preces incumbens, orat obnixè Dominum, nè sinat vnquam corrumpi corpus suum, quod se vouisset ei castum & integrũ conseruaturam: sed vires atq; robur sibi suppeditet, quò possit vincere aduersarios. Deindè & Euangelicis confirmata sententijs, & Angelica, vt aiunt, visione animata, manè accedit parentes, eosq; sic appellat: Decet quidem & me, & omnes diuinę legis cultores, parētibus suis eum, què par est, habere honorem: sed si quid sinistrum & à via Dei alienum persuadere velint, haudquaquam mos illis gerendus est, sed Deo potius obtemperandum. Itã cum ego consilia vestra longè à salute mea discrepare videam, id vobis planè cõfirmo, me minimè facturam quod horramini. Ego enim virginitatem meã ab infantia Christo consecraui. Non ergò, mi pater, cuiquam, me infamia, despondere me debuisti, præsertim cum id ætatis iam attigerim, vt possum, quid sit è re mea, peruidere. Etsi autè à vobis dictum heri est, posse me & coniugio & Deo vacare, mihi certè perabsurdũ videtur, prioris sponsi, id est, Christi redemptoris mei amori quemlibet mortalem, quantumuis potentem, anteponeere. Itaque mihi prorsus decretum est, Christi me adiuuante gratia, nunquam à sancto proposito desistere. His dictis, non sine parentum offensione discessum est.

Recusat planè matrimonium,

Iam verò aderat sponsaliorum dies, & Harduinus vltra modũ nuptijs inhians, cum multa amicorum turba aduolat. Porrò Humlinus in magnas coniectus angustias, virginem admodum reluctantem secum abducit ad locum, contrahendo matrimonio destinatum. Vbi quãtũ se & dictis & factis virgo opposuerit, vix explicari verbis possit. Iam enim quodam modò presentiens imminere sibi cædem, sic coram omnibus constanter & intrepidè locuta est: Video sanè, & admiror vos omnes, dum contra vnam venitis puellam, laborem multum frustra suscipere, & prorsus inania agitare consilia. Nam etiamsi Harduinus in ceruicem meam gladium vibret, Christo propitio, cui me tota deuotione commisi, nunquam me sponsam habebit. Hæc cum illa dixisset, alijs ad sua reuertentibus, ad paternas se recepit aedes, & deinceps plũ solito palam se dedit pijs operibus exercendis: vacabat ieiunijs, vigilijs, orationibus, carnisque macerationi: præstabat eleemosynas, refocillabat inopes, visitabat infirmos, & cætera misericordię officia exhibebat, idque tanto ardentius, quanto celerius se per martyrium ad Christum abituram, illo inspirante, cognorat.

Constanter reijcit sponsum potentem & diuitem.

Eius sancta exercitia.

Interea parentes eius à quodã amico inuitati ad conuiuium, cum familia sua eò se conferunt, sola Maxellende cum nutrice eius domũ relicta. Nolebat enim illa interesse vllis vnquam contiuuijs & lautitijs, quòd sciret multos inter cõuiuas iactari sermones parum honestos, immò & perniciosos, quibus & boni mores, & sensus hominis facile corrumpatur. Id vbi Harduinus comperit, lætatur impensè se opportunũ iam tempus nactum sive explende libidinis. Adiunctis igitur sibi aliquot satellitibus, properat ad aedes Humlini. Id senties Maxellendis, orat Deum, vt se tueatur: indè nutricem hortatur, vt clausis ostijs, ipsam alicubi abscondat: non quòd mortè formidaret, sed quòd timeret pudicitie sue. Paret nutrix, obserat fores: veniunt hostes, non curat nutricem, eam abesse affirmantem, irruunt in aedes, perscrutantur omnia, nec tamen inueniunt virginem. Iam tædio affecti recedere volunt, & ecce vnus ex illis eos retinens, ait: Si cistam hanc aperiat, fortassis illic latrantem reperietis. Mox aperitur cista, virgo luges extrahitur, & ad Harduinum adducitur: qui cum moerentem blanditijs delinire moliretur, illa constanter ait: Frustra virulentos ingeris sermones neq; te, neq; tuas minas curanti. Nulla me ratione impedire poteris, quin reddam altissimo, quod ei pollicita sum. Corpus occidere potes, animam non potes. Ego verò Domini mei & animata doctrina, & promissionibus fidens, bona eius credo me in terra viuentium, in sanctarum virginum contubernio iucundissima animi exultatione visuram. Dixit, & totis viribus è manibus improborum se subducit: sed fugientem sequitur Harduinus malitia inflammat, suoq; eam ense iugulat. Felix anima, palma martyrij, quod semper expetierat, adepta, migrat in cælestes beatæ patriæ mansiones. Harduinus verò vbi vidit sanguinem è corpore virginis manantem, repentè excaecatus est. Quod cecementes eius comites, nè ipsi quoque easdem darent pœnas, relicto illo, in sua cum ignominia redière.

Nò vult interese conuiuijs hominum.

Psal. 26.

Occiditur ab Harduino, dum nõ vult ei consentire.

Vbi autem cædis huius fama increbuit, parentes virginis cum multis alijs tristes eò

E c prope-

UR IUS

OPER

RV III S

properant honorificas ei exequias celebrant: pleriq; etiã è Clero corpus feretro impositum, in basilica beatorũ Petri & Pauli Apostolorum, sanctiq; Sulpitij, quæ in proximo pago, quæ Pomeriolas vocant, condita est, sepultuq; mandarunt. Post annos tres foemina quædã Amaltrudis nomine, vidua religiosa, quæ cam basilicam cõdiderat, & illic vigilijs & precibus assiduè vacans, non nisi ad breue tempus inde exibat: cum nocte quadã fessa membra quieti dedisset, è cælo lapsam audiuit vocẽ, ipsam admonerem, vt ad beatum Vindicianum Cameracensem Episcopum eat, illumq; hortetur, vt corpus sancte virginis è terra leuatum, ad locum cedis eius reportet, quod Deus illi signis & miraculis eam illustrare velit. Refert illa quæ audierat, ad Episcopũ, isq; nihil hõsitans, certo die adiunctis sibi non paucis è Clero, & vitæ religiosa viris, quibus se iunxit ingens populi multitudo, fama rei quæ acciderat, excita, ad virginis sepulcrum properat. Cumque eò ventum est, cum metu & reuerentia leuatum è tumulo corpus sacrum, in feretro congruè preparato componitur, & cum hymnorum psalmodumque modulatione ad locum, qui Chaldericus dicitur, deportatur.

Viso Amaltrudis vidua.

Sacrum corpus eius eleuatur.

Harduino restituitur vilis.

Corpus virginis Cameracum transferunt.

Is Lietbertus obiit anno 1076.

Peruenit autem ad miserum Harduinum, transferri corpus virginis. Itaq; assumpti itineris duce, venit obuiam sacro corpori, humiq; se sternens, cum lachrymis petiit veniam facinorũ suorum, recipitq; amissum oculorum lumen. Id cernens populus, prorumpit in laudes Dei. Porrò Harduinus tanto affectus beneficio, gratias immensas agit sanctæ virgini, & coram omnibus palàm confitetur, quemadmodum eam ipse occiderit, & lumine orbatus sit. Postquam autẽ in Chalderici ecclesiam venere, sacrum corpus illic honorificè conditũ est, & Missarũ solennijs deuotissimè celebratis, omnibusque ritè peractis, plebs dimissa est. Episcopus verò Clericos & religiosos foemina illic constituit, vt deinceps ita, vt par erat, omni tempore debitum ibi officium persoueret. In quorum sumptus necessarios Humlinus sanctæ virginis pater, intra cuius conditionem hæc gerebantur, omnes facultates suas contulit ecclesie illi, eius expensis & opera extractæ. Ei donationi adfuit Episcopus & plebs, quæ tum conuenerat. Ea autem tempore, vt fida testatur antiquitas, multis euidentissimis miraculis per sanctæ virginis merita locus ille floruit, quæ tamen scripta non extant.

Postea verò corpus eius Cameracũ trãslatum, in ecclesia beati Martini, sanctimonialibus debita illic officia exhibetibus, aliquãdiũ quieuit. Sed cum locus ille propter habitantium demerita, crebris esset incendijs obnoxius, Rotardus vicifimus à beato Vindiciano Episcopus, sanctũ corpus inde transfudit in beate Marię oratorium, quod illic vsq; ad Lietberti, tertij ab eo antistitis, tempora permãsit. Qui cum esset vira sanctissimus, inter alia rectefacta sua, Peronæ, vbi fuit ædicula sancti Quintini martyris, in sancti Andree honorem monasteriũ extruxit, idque egregie tum temporalibus, tum spiritalibus bonis dotauit, atq; eò preciosa corpora sancte Maxellendis & beati Sarij confessoris, Cameraco apportada curauit. Dies martyrij sancte Maxellendis celebratur Idibus Nouembris, ad laudẽ præpotẽtis Dei, qui est benedictus in secula, Amen.

VITA S. HOMOBONI CIVIS CREMONENSIS
CVLTIORI STYLO SCRIPTA A CANONICIS
Cathedralis Ecclesie Cremonensis, viris doctissimis.

PRAEFATIO AD REVERENDISSIMVM EPISCO-
pum Cremonensem, Nicolaum Sfondratum.

REVERENDISSIMO ET VALDE ILLVSTRI D. D.
NICOLAO SFONDRATO EPISCOPO CREMONENSI,
Cathedralis Ecclesie Cremonensis Canonico
Collegium S. P. D.

NVLLA vnquam fuit bene constituta in terris Respub. dignissime Antistes, quæ insignium virorum memoriam, qui egregijs vel bellicis, vel pacis artibus partam sibi gloriam, posteris ac patriæ tradiderunt, publico aliquo, atq; eo amplissimo monumento consecrandam non putãrit: vt diuinis illos propè honoribus prosequendo, & præclaram bene meritis referret gratiam, & iuuenum animos ad imitandum vehementissimè accenderet. Quæ quidem in re, dum